

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE**

Pl. Szczepański 5
31-011 Kraków
Tel./fax (0-12) 421-75-79, 421-74-98
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

RKR-61-17/10/WJ-8/10

Kraków, dnia 27 grudnia 2010 r.

DECYZJA Nr RKR - 25/2010

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 w związku z art. 26 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosowanie do treści przepisów art. 33 ust. 6 tej *ustawy* i § 2 pkt 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu, z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. *ustawy*, działania Banku Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie, polegające na stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych” postanowień umownych, wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego* do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, tj. postanowień o treści:

- 1) „*Za przekroczenie przez Bank terminu realizacji dyspozycji posiadaczowi rachunku przysługuje prawo żądania odsetek w wysokości ustawowej za każdy dzień zwłoki*” (tak: § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków*) – wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1962;
- 2) „*W przypadku wysyłania korespondencji drogą pocztową listami zwykłymi – przesyłkę uznaje się za doręczoną po upływie pięciu dni roboczych od daty jej nadania w urzędzie pocztowym*” (tak: § 51 *Ogólnych warunków*) – wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1954;

i jednocześnie stwierdza się zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 3 listopada 2010 r.

II. Na podstawie art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 2 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosowanie do treści przepisów art. 33 ust. 6 tej *ustawy* i § 2 pkt 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji*

i Konsumentów, po przeprowadzeniu, z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

określa się środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez nałożenie na Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie obowiązku doręczenia konsumentom, z którymi umowy zawarte zostały w oparciu o obowiązujący do dnia 3 listopada 2010 r. wzorzec umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”, zawierający niedozwolone postanowienia umowne, zmienionego wzorca, uwzględniającego zastrzeżenia Prezesa Urzędu wskazane w punkcie I. sentencji decyzji, w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosowanie do treści przepisów art. 33 ust. 6 tej *ustawy* i § 2 pkt 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, po przeprowadzeniu, z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie **karę pieniężną** w wysokości 1.993.350 zł (słownie: milion dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy tysiące trzysta pięćdziesiąt złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 *ww. ustawy*, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 *ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.) w związku z art. 83 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej *ustawy* i § 2 pkt 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, po przeprowadzeniu, z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

obciąża się Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie **kosztami** opisanego na wstępie **postępowania** w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 25 zł (słownie: dwadzieścia pięć złotych), w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W dniu 27 sierpnia 2010 r. - w związku ze skargami konsumentów - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej „Prezesem Urzędu”) wszczął postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy postanowienia wzorców umów

związanych z obsługą rachunków rozliczeniowych, stosowanych przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie w obrocie konsumenckim nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów, tj. czy są zgodne z przepisami *Kodeksu cywilnego* dotyczącymi wzorców umów oraz przepisami ww. *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.

W toku przedmiotowego postępowania dokonano analizy wzorców umów stosowanych przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie (zwany dalej „Przedsiębiorcą”) w obrocie z konsumentami. W sumie w ramach ww. postępowania Przedsiębiorca przedstawił 30 wzorców umów oraz dokumenty innych informacji (np. komunikatów) kierowanych do klientów, które poddane zostały następnie szczegółowemu badaniu. Przeprowadzona w ten sposób analiza wykazała, że we wzorcu umowny pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*” (zwanym dalej „*Ogólnymi warunkami*”) mogą znajdować się postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 *Kodeksu postępowania cywilnego*.

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu wszczął - postanowieniem Nr RKR - 180/2010 z dnia 15 października 2010 r. - postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorcę działającego pod firmą Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*” postanowień umownych, wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego* do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, tj. postanowień o treści:

- 1) „*Za przekroczenie przez Bank terminu realizacji dyspozycji posiadaczowi rachunku przysługuje prawo żądania odsetek w wysokości ustawowej za każdy dzień zwłoki (tak: § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków*) – wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1962;*
- 2) „*W przypadku wysyłania korespondencji drogą pocztową listami zwykłymi – przesyłkę uznaje się za doręczoną po upływie pięciu dni roboczych od daty jej nadania w urzędzie pocztowym” (tak: § 51 *Ogólnych warunków*) – wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1954;*

- co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Jednocześnie - postanowieniem Nr RKR - 181/2010 z dnia 15 października 2010 r. - Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu dokumenty i informacje uzyskane w trakcie wymienionego wyżej postępowania wyjaśniającego.

Pismem z dnia 15 października 2010 r. Prezes Urzędu zawiadomił Przedsiębiorcę o wszczęciu przedmiotowego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Tym samym pismem wezwano Przedsiębiorcę do ustosunkowania się do zarzutów postępowania oraz udzielenia informacji w zakresie przyczyn stosowania we wzorcu umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*” niedozwolonych postanowień, wpisanych do rejestru takich postanowień, a także ewentualnych działań podjętych w celu dostosowania tego wzorca do obowiązujących przepisów prawa.

Ustosunkowując się do postawionych zarzutów - pismem z dnia 3 listopada 2010 r. – Przedsiębiorca oświadczył, że nie podejmował działań zmierzających do usunięcia lub zmiany treści postanowień § 45 ust. 2 i § 51 *Ogólnych warunków*, kwestionowanych w trakcie przedmiotowego postępowania, uznając zgodność tych klauzul z prawem. Przedsiębiorca wyjaśnia ponadto, że ostatnie dokonywane przez niego zmiany treści *Ogólnych warunków* miały miejsce w marcu 2010 r., a zatem jeszcze przed wpisaniem przez Prezesa UOKiK do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone klauzul figurujących pod pozycjami: 1954 (data wpisu: 25 maja 2010 r.) oraz 1962 (data wpisu: 7 czerwca 2010 r.).

Przedsiębiorca podniósł również, że wpisane pod pozycjami 1954 oraz 1962 rejestru niedozwolone postanowienia nie są tożsame z postanowieniami, zamieszczonymi przez niego odpowiednio w treści § 45 ust. 2 oraz § 51 *Ogólnych warunków*. Nie przedstawił jednak żadnych argumentów na poparcie swojego stanowiska w tym zakresie.

Przedsiębiorca odniósł się natomiast kolejno do treści obu ww. postanowień. W zakresie postanowienia § 45 ust. 2 Przedsiębiorca wyjaśniał, że intencją wprowadzenia tego zapisu do *Ogólnych warunków* było zapewnienie posiadaczowi rachunku możliwości dochodzenia odszkodowania, bez konieczności wykazywania faktu oraz wysokości poniesionej przez posiadacza rachunku szkody. Przedmiotowa klauzula stwarzać miała zatem, w ocenie Przedsiębiorcy, prawo dochodzenia od niego przez posiadacza rachunku roszczeń nawet w sytuacji, kiedy z tytułu opóźnienia w realizacji dyspozycji posiadacz rachunku nie poniósł żadnej szkody. W opinii Przedsiębiorcy, posiadacz rachunku ma w ten sposób możliwość uzyskania od niego odszkodowania w wysokości odsetek ustawowych, bez wypełnienia szeregu warunków formalnych, wymaganych w przypadku dochodzenia odszkodowania według ogólnych zasad *Kodeksu cywilnego*.

Odnosząc się z kolei do postanowienia § 51 *Ogólnych warunków* Przedsiębiorca wyjaśnił, że wprowadzenie tego zapisu było podyktowane obowiązującym w doktrynie prawa stanowiskiem, zgodnie z którym dowód nadania listu nie jest wprawdzie dowodem doręczenia go adresatowi, lecz jest dowodem *prima facie*. Adresat oświadczenia może natomiast obalić to domniemanie wykazując, iż nie miał możliwości zapoznania się z treścią oświadczenia. Zdaniem Przedsiębiorcy pogląd, że nie jest uprawnione stanowisko wykluczające możliwość zastosowania tzw. doręczenia zastępczego do składania oświadczeń woli w sferze prawa materialnego, został wyrażony przez Sąd Najwyższy w tezie wyroku z dnia 20 stycznia 2004 r. (sygn. akt: II CK 358/02). Ponadto Przedsiębiorca podkreślił, iż jego przekonanie o braku sprzeczności z prawem klauzuli zawartej w § 51 *Ogólnych warunków* wynikało również ze stanowiska Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zawartego w treści pisma Departamentu Ochrony Interesów Konsumentów UOKiK z dnia 26 lipca 2002 r. (sygn.: DDK-62-29/02/VP). W ocenie Przedsiębiorcy, po dokonaniu przez niego modyfikacji pierwotnej treści postanowienia § 51 *Ogólnych warunków*, polegającej na wydłużeniu z 3 do 5 dni roboczych od nadania przesyłki na poczcie terminu, po upływie którego przesyłkę uznaje się za doręczoną, tj. po doprowadzeniu tego zapisu do brzmienia aktualnie obowiązującego, Urząd uznał tę zmianę za „satisfakcjonującą” i nie kwestionował niedozwolonego charakteru powoływanej klauzuli.

Niezależnie od powyższego Przedsiębiorca poinformował, iż kierując się zasadą transparentności zapisów umownych - w wyniku wpisania do rejestru niedozwolonych postanowień umownych klauzul figurujących pod pozycjami 1954 i 1962 i powstania ryzyka uznania postanowień § 45 ust. 2 i § 51 *Ogólnych warunków* za postanowienia o treści zbliżonej do tych klauzul, które mogłyby wywoływać takie same skutki, jak niedozwolone

postanowienia umowne ujawnione w rejestrze - podjął następujące działania, mające na celu dostosowanie postanowień § 45 ust. 2 i § 51 *Ogólnych warunków* do obowiązujących przepisów prawa:

Przedsiębiorca przeprowadził postępowanie legislacyjne, w wyniku którego z dniem 3 listopada 2010 r. weszło w życie Zarządzenie Prezesa Zarządu Banku Nr A/106/2010 „Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S.A. rachunków wkładów oszczędnościowych”, wprowadzającego *Ogólne warunki*, które nie zawierają już postanowienia oznaczonego jako § 51. Zmianie uległa w nich także treść § 45, który otrzymał następujące brzmienie:

“§ 45. 1. *W razie nieprawidłowej realizacji dyspozycji Bank ponosi odpowiedzialność za niezachowanie należytej staranności według ogólnych zasad określonych przepisami Kodeksu cywilnego.*

2. *Z zastrzeżeniem ust. 3, za przekroczenie przez Bank terminu realizacji dyspozycji posiadacza rachunku Bank zapłaci odszkodowanie w wysokości odsetek ustawowych za każdy dzień opóźnienia.*

3. *W razie wykazania szkody przewyższającej wysokość odszkodowania określonego zgodnie z ust. 2, posiadacz rachunku może żądać od Banku odszkodowania uzupełniającego.”*

Dla potwierdzenia prawdziwości swoich informacji Przedsiębiorca przedstawił – uwierzytelnione za zgodność z oryginałem - kopię Zarządzenia Prezesa Zarządu Banku Nr A/106/2010 z dnia 3 listopada 2010 r. oraz kopię *Ogólnych warunków*, które uwzględniają zmiany dokonane przez niego w wyżej przedstawionym zakresie.

Jednocześnie Przedsiębiorca oświadczył, że zmienione *Ogólne warunki* - w brzmieniu wprowadzonym ww. Zarządzeniem Nr A/106/2010 z dnia 3 listopada 2010 r. - mają zastosowanie nie tylko do umów rachunków bankowych zawieranych począwszy od dnia 3 listopada 2010 r., ale także do umów zawartych przed tą datą. Stosownie bowiem do treści postanowienia § 3 ust. 2 Zarządzenia Nr A/106/2010: „*W stosunku do Umów zawartych do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszego Zarządzenia włącznie - Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia podpisania*”. Zgodnie z wyjaśnieniami Przedsiębiorcy, wyznaczenie takiego trzymiesięcznego terminu wynika z konieczności zachowania przewidzianego w treści § 50 *Ogólnych warunków* trybu wprowadzenia w nich zmian. Zapisy § 50 *Ogólnych warunków* stanowią bowiem: „*Bank doręcza posiadaczowi rachunku informacje o zmianie warunków prowadzenia rachunku w trybie wynikającym z postanowienia art. 384¹ Kodeksu cywilnego. Zmienione postanowienia wiążą strony, jeżeli posiadacz rachunku nie wypowie umowy w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji*”.

Ostatecznie w dniu 1 grudnia 2010 r., w wyniku wezwaniu Prezesa Urzędu skierowanego do Przedsiębiorcy, przedstawił on dane finansowe za rok 2009 oraz kopie własnych dokumentów finansowych w postaci „Jednostkowego Sprawozdania Finansowego Banku Pekao S. A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.” - poświadczonych za zgodność z oryginałem.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorca - Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000014843. Przedmiotem jego działalności gospodarczej ujawnionej w Rejestrze jest przede wszystkim szeroki zakres usług bankowych.

W ramach prowadzonej działalności Przedsiębiorca zawiera m.in. z konsumentami umowy rachunku bankowego, a także posługuje się stosownymi regulaminami rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych oraz „*Ogólnymi warunkami otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*” - zakwestionowanymi w niniejszej decyzji, które regulują wzajemne prawa i obowiązki Przedsiębiorcy oraz konsumentów, korzystających ze świadczonych przez niego usługi.

Analiza wskazanych wyżej wzorców umów pod nazwą: „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*” pozwoliła na postawienie Przedsiębiorcy zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez zamieszczenie w nich postanowień, o następującej treści:

- 1) „*Za przekroczenie przez Bank terminu realizacji dyspozycji posiadaczowi rachunku przysługuje prawo żądania odsetek w wysokości ustawowej za każdy dzień zwłoki* (tak: § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków*);
- 2) „*W przypadku wysyłania korespondencji drogą pocztową listami zwykłymi – przesyłkę uznaje się za doręczoną po upływie pięciu dni roboczych od daty jej nadania w urzędzie pocztowym*” (tak: § 51 *Ogólnych warunków*).

W nawiązaniu do powyższego należy zauważyć, iż do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zostały wpisane - na podstawie art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego* – postanowienia, o następującej treści:

Poz. 1962: „*W przypadku nieterminowej realizacji dyspozycji Posiadacza rachunku, Bank zapłaci odszkodowanie w wysokości odpowiadającej odsetkom od zadłużenia przeterminowanego, określonym w Cenniku usług, należnym od kwoty dyspozycji, za każdy dzień zwłoki*” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 2 marca 2010 r., sygn.: XVII AmC 483/09);

Poz. 1954: „*Pisemne zawiadomienie o dokonanych zmianach wraz z podaniem dnia ich wejścia w życie uważa się za doręczone po upływie 14 dni od daty wysłania na ostatni podany przez Klienta adres do korespondencji*” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 24 lutego 2010 r., sygn.: XVII AmC 787/09).

Prezes Urzędu ustalił, że wzorzec umowy pod nazwą: „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”, zawierający kwestionowane powyżej postanowienia umowne, był stosowany przez Przedsiębiorcę w momencie wszczęcia postępowania wyjaśniającego, a następnie - będącego jego efektem - postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W dacie wydawania niniejszej decyzji Przedsiębiorca nie stosuje już zapisów § 45 ust. 2 i § 51 *Ogólnych warunków* - w kształcie zakwestionowanym przez Prezesa Urzędu, co jednoznacznie wynika z jego pisma z dnia 3 listopada 2010 r. W dniu 3 listopada 2010 r. Przedsiębiorca wprowadził bowiem w życie Zarządzenie Prezesa Zarządu Banku Nr A/106/2010 „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S.A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”, zmieniające z tą samą datą *Ogólne warunki* w taki sposób, że usunięto z ich treści postanowienie § 51, zaś zapis § 45 uzyskał nowe brzmienie. W ocenie Prezesa Urzędu, zmienione w tym trybie przez Przedsiębiorcę postanowienia *Ogólnych warunków* są zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz nie zawierają klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Prezes Urzędu ustalił dodatkowo, że zmienione *Ogólne warunki* - w brzmieniu wprowadzonym Zarządzeniem Nr A/106/2010 z dnia 3 listopada 2010 r. – stosuje się nie tylko do umów rachunków bankowych zawieranych począwszy od dnia 3 listopada 2010 r., ale także do umów zawartych przed tą datą. Stosownie bowiem do treści postanowienia § 3 ust. 2 Zarządzenia Nr A/106/2010: „*W stosunku do Umów zawartych do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszego Zarządzenia włącznie - Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia podpisania*”. Jak ustalono w trakcie postępowania poprzedzającego wydanie niniejszej decyzji, wyznaczenie takiego trzymiesięcznego terminu wynika z konieczności zachowania trybu wprowadzenia zmian *Ogólnych warunków*, określonego postanowieniem ich § 50. Zgodnie bowiem z treścią przedmiotowego postanowienia: „*Bank doręcza posiadaczowi rachunku informacje o zmianie warunków prowadzenia rachunku w trybie wynikającym z postanowienia art. 384¹ Kodeksu cywilnego. Zmienione postanowienia wiążą strony, jeżeli posiadacz rachunku nie wypowie umowy w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji*”. Wobec dokonanych w tym miejscu ustaleń zauważyć należy, że w obrocie konsumenckim wciąż jeszcze występują skutki niedozwolonych postanowień umownych, albowiem Przedsiębiorca jest w trakcie doręczania konsumentom, z którymi umowy zawarte zostały w oparciu o *Ogólne warunki* obowiązujące do dnia 3 listopada 2010 r., zmienionego ich wzorca, uwzględniającego zastrzeżenia Prezesa Urzędu.

Niezależnie od powyższego, Prezes Urzędu - na skutek wezwania Przedsiębiorcy – ustalił dodatkowo, że przychód osiągnięty przez Przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym 2009 wyniósł 9.966.749.000 zł. W celu potwierdzenia tego faktu, Przedsiębiorca posłużył się poświadczoną za zgodność z oryginałem kopią „Jednostkowego Sprawozdania Finansowego Banku Pekao S. A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 r.”.

Mając powyższe ustalenia na uwadze Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Na wstępie należy stwierdzić, iż treść art. 1 ust. 1 powoływanej wyżej *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm. – zwanej dalej „*ustawą o ochronie (...)*”) wyraźnie wskazuje, że jej przepisy mają zastosowanie wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Zatem warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorcy naruszają przepisy *ustawy o ochronie (...)* i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy stosowanego przez Przedsiębiorcę wzorca umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”. Wzorec ten był stosowany przy zawieraniu umów rachunku bankowego z klientami Przedsiębiorcy – korzystającymi ze świadczonych przez niego usług bankowych. Dotyczy on zatem obecnych i wszystkich potencjalnych kontrahentów Przedsiębiorcy, co oznacza, iż może mieć zastosowanie do nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Stwierdzić zatem należy, że postępowanie poprzedzające wydanie niniejszej decyzji oraz zawarte w niej rozstrzygnięcie mają na celu ochronę interesu publicznego. Zdaniem Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Banku Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie.

Przepis art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje rozumieć godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga zatem spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania przedsiębiorcy i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Powołany wyżej przepis *ustawy o ochronie (...)* zawiera w punktach 1 - 3 przykładowe wyliczenie praktyk, zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten precyzuje, że praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów są w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego*, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji oraz naruszenia szeroko ujmowanych praw konsumenta do informacji.

A zatem kolejne punkty art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* dookreślają klauzulę generalną wyrażoną na początku tego przepisu, poprzez egzemplifikację najczęściej występujących rodzajów praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z kolei miarodajny dla potrzeb oceny niniejszej sprawy przepis art. 24 ust. 2 pkt 1 tej *ustawy* wprost uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stosowanie postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone.

Jak już zasygnalizowano powyżej, aby możliwe było stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj.:

- działania przedsiębiorcy muszą nosić znamiona bezprawności,
- działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Przesłanka bezprawności

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z literalnym jego brzmieniem, że „działanie bezprawne” to takie zachowanie, które jest sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego (dobrymi obyczajami). Chodzi tu mianowicie o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. nie zależy od wystąpienia szkody, ani zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Podobnie Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej w skrócie „SOKiK”) zwrócił uwagę, iż przepisy *ustawy o ochronie (...)* nie definiują pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy. W wyroku z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn.: XVII Ama 32/05) SOKiK stwierdził, iż art. 23a ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* z 15 grudnia 2000 r. – którego odpowiednikiem w *ustawie o ochronie (...)* z dnia 16 lutego 2007 r. jest art. 24 ust. 2 – nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem. Niemniej jednak *ustawa o ochronie (...)* w jednym przypadku wprost identyfikuje działanie przedsiębiorcy jako bezprawne – mianowicie działanie polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu.

Stanowisko takie SOKiK potwierdził również w innym wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn.: XVII Ama 51/03), wywodząc, że można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustalą się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ *K.p.c.* Zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowny, zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych, stanowi wystarczającą przesłankę do stwierdzenia bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Do stwierdzenia praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)* konieczne jest wykazanie, iż przedsiębiorca stosuje we wzorcu umownym postanowienia, które zostały wpisane do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Pokreślenia wymaga, że wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy jako takiego (art. 479³⁶ - 479⁴⁵ *K.p.c.*) dokonuje się niezależnie od tego, czy postanowienia wzorca były, czy też nie były zastosowane przy konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje SOKiK i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ *K.p.c.* rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 *K.p.c.* Konsekwencją prawną umieszczenia postanowienia umownego w ww. rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych, tj. stosowanych także przez innych przedsiębiorców. Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Podobnie Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 grudnia 2005 r. (sygn.: VI ACa 760/05) wskazał, że zgodnie z art. 23a ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* z 15 grudnia 2000 r., praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez ten podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Sąd wskazał też, że naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne wpisane do rejestru, podczas gdy wpis do rejestru związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów. Analogicznie orzekł Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 29 września 2005 r. (sygn.: VI ACa 381/05), w którym powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2003 r. (sygn.: III CZP 95/03), stwierdził, że wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma - zgodnie z art. 479⁴³ *K.p.c.* - od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Z kolei zgodnie ze stanowiskiem SOKiK, wyrażonym w wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn.: XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna

literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Podobne stanowisko zajął także Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn.: III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 K.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów z art. 23a uokik (obecnie art. 24 – przyp. własny UOKiK) obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych, polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwole stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27, a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, których treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną ich wykładnię.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest wykazanie, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu zapisy wzorca umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”, stosowanego przez Przedsiębiorcę, są tożsame z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnymi wyrokami SOKiK, wymienionymi w niniejszej decyzji i wpisanymi do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c.

Podkreślenia wymaga na wstępie okoliczność, że wszystkie postanowienia wpisane do przedmiotowego rejestru, które zostały wskazane w sentencji niniejszej decyzji dotyczą problematyki świadczenia usług bankowych, co oznacza, iż zachodzi tożsamość wykazywanych stosunków prawnych.

Odnosząc się do postanowienia, o którym mowa w punkcie I.1) sentencji niniejszej decyzji, tj. zapisu § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków* o treści: „*Za przekroczenie przez Bank terminu realizacji dyspozycji posiadaczowi rachunku przysługuje prawo żądania odsetek w wysokości ustawowej za każdy dzień zwłoki*”, Prezes Urzędu stwierdził, że jest on tożsamy z klauzulą niedozwoloną wpisaną pod pozycją 1962 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W wyroku z dnia 2 marca 2010 r. (sygn.: XVII AmC 483/09) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał bowiem za niedozwolone postanowienie umowne zapis, który następnie został wpisany pod pozycją 1962 rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o następującej treści: „*W przypadku nieterminowej realizacji dyspozycji Posiadacza rachunku, Bank zapłaci odszkodowanie w wysokości odpowiadającej odsetkom od zadłużenia przeterminowanego, określonym w Cenniku usług, należnym od kwoty dyspozycji, za każdy dzień zwłoki*”.

W powołanym wyroku Sąd wskazał, że zgodnie z ww. postanowieniem w przypadku nieterminowej realizacji dyspozycji posiadacza rachunku, bank zobowiązany jest do zapłaty odszkodowania w wysokości odpowiadającej odsetkom od zadłużenia przeterminowanego, określonego w cenniku usług banku, należnym od kwoty dyspozycji, za każdy dzień zwłoki. Zgodnie z przedmiotowym cennikiem usług banku, odsetki od zadłużenia przeterminowanego wynoszą 21 % w skali roku. Treść tego zapisu pozwoliła Sądowi na przyjęcie, że określone w nim odszkodowanie jest jedynym na jakie może liczyć konsument, będący posiadaczem rachunku w przypadku braku wykonania przez bank w terminie realizacji jego dyspozycji, niezależnie od tego jaka była rzeczywista szkoda konsumenta w związku z niewywiązaniem się przez bank z ciążącego na nim zobowiązania. W ocenie SOKiK, takie właśnie przekonanie może odnieść przeciętny konsument, nie będący profesjonalistą, po zapoznaniu się z treścią cytowanego wyżej postanowienia uznanego przez Sąd za niedozwolone. SOKiK odniósł również zakwestionowane przez niego postanowienie do całokształtu brzmienia wzorca umowy, w którym zostało ono zawarte. W wyniku tego stwierdził, że żaden inny zapis wzorca umowy nie informuje konsumenta o prawie do dochodzenia przez niego od banku odszkodowania uzupełniającego (do granic określonych w art. 361 *Kodeksu cywilnego*), w razie gdyby wypłacone mu - na podstawie zakwestionowanego postanowienia - odszkodowanie nie pokryło w całości poniesionej przez niego szkody. Mając na uwadze wyżej przedstawione okoliczności SOKiK uznał, że zakwestionowane przez niego postanowienie, poprzez niedoinformowanie konsumenta może wywołać u niego błędne przekonanie co do zakresu przysługujących mu praw. Tym samym, w ocenie Sądu, zapis ten należy uznać za sprzeczny z art. 385¹ § 1 *Kodeksu cywilnego*, jako godzący w dobre obyczaje (rzetelne traktowanie konsumenta, szacunek, zaufanie stron) i rażąco naruszający interesy konsumenta (dezinformacja, wykorzystanie niewiedzy konsumenta). Omawiane postanowienie stanowi przy tym, zdaniem SOKiK, niedozwoloną klauzulę umowną w myśl art. 385³ pkt 2 *K.c.*, ogranicza bowiem odpowiedzialność banku względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, w stosunku do zasad ogólnych przewidzianych w art. 471 i art. 472 *K.c.* w związku z art. 355 § 2 *K.c.*

Niezależnie od powyższego, Sąd zwrócił uwagę na wymogi wynikające z art. 52 ust. 2 pkt 10 *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe* (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.). Stosownie do treści tego przepisu, umowa rachunku bankowego powinna określać w szczególności zakres odpowiedzialności banku za terminowe i prawidłowe przeprowadzenie rozliczeń pieniężnych oraz wysokość odszkodowania za przekroczenie terminu realizacji dyspozycji posiadacza rachunku. W celu ustalenia w jaki sposób powołany przepis powinien być rozumiany, SOKiK posłużył się poglądami przyjmowanymi w doktrynie. Zgodnie z rzeczonymi poglądami, zacytowanymi w ww. wyroku przez Sąd: „*przepis ten nie może być interpretowany w ten sposób, iż wprowadza on ustawowe zezwolenie na ograniczenie odpowiedzialności banku w stosunku do zasad ogólnych. Trudno wskazać jakiegokolwiek racje do wykładni tego przepisu jako podstawy ograniczenia odpowiedzialności banku, skoro – jako profesjonalista – tym bardziej powinien gwarantować wykonanie swojego zobowiązania umownego zgodnie z jego treścią (art. 355 § 2 K.c.). Omawiany przepis należałoby odczytywać wręcz odwrotnie, jako sugestię zaostrzenia odpowiedzialności w stosunku do zasad ogólnych, w żadnym natomiast razie jako dozwolenie, czy nakaz jej ograniczenia (tak: Dominika Rogoń [w:] Fryderyk Zoll – red., Prawo bankowe. Komentarz, Zakamycze 2005)”.*

Treść zakwestionowanego postanowienia § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków* wskazuje, że określone w nim odszkodowanie, w wysokości odsetek ustawowych za każdy dzień zwłoki

Przedsiębiorcy w realizacji dyspozycji, jest jedynym na jakie może liczyć konsument – posiadacz rachunku zlecający jej wykonanie, niezależnie od tego jaka była rzeczywista szkoda konsumenta w związku z niewywiązaniem się przez Przedsiębiorcę z ciążącego na nim zobowiązania. Podobnie również, jak ma to miejsce w przypadku porównywanej klauzuli wpisanej pod pozycją 1962 rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, żaden inny zapis *Ogólnych warunków* nie informuje konsumenta o prawie do dochodzenia przez niego od Przedsiębiorcy odszkodowania uzupełniającego, w razie gdyby wypłacone mu - na podstawie kwestionowanego postanowienia § 45 ust. 2 - odszkodowanie nie pokryło w całości poniesionej przez niego szkody. Postanowienie § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków* jest też sprzeczne z powołanym wyżej przepisem art. 52 ust. 2 pkt 10 *Prawa bankowego*, wskazuje bowiem na ograniczenie odpowiedzialności Przedsiębiorcy za należyte wykonywanie jego zobowiązań umownych. W każdym zaś razie, poprzez niedoinformowanie konsumenta może wywołać u niego błędne przekonanie co do zakresu odpowiedzialności Przedsiębiorcy za terminowe i prawidłowe przeprowadzenie rozliczeń pieniężnych oraz wysokości odszkodowania za przekroczenie terminu realizacji dyspozycji posiadacza rachunku.

Tak więc, pomimo różnic w sformułowaniu treści postanowienia § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków* wywołuje ono takie same skutki prawne, jak przytoczona wyżej klauzula wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 1962. Oba porównywane postanowienia należy uznać zatem są one tożsame, ograniczając odpowiedzialność stosujących je banków względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, w stosunku do zasad ogólnych przewidzianych w art. 471 i art. 472 *K.c.* w związku z art. 355 § 2 *K.c.*, stanowią jednocześnie niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 oraz art. 385³ pkt 2 *K.c.*

Oceniając drugie z postanowień kwestionowanych w niniejszej decyzji, które zawarte zostało w punkcie I.2) jej sentencji, tj. zapis § 51 *Ogólnych warunków* w brzmieniu: „*W przypadku wysyłania korespondencji drogą pocztową listami zwykłymi – przesyłkę uznaje się za doręczoną po upływie pięciu dni roboczych od daty jej nadania w urzędzie pocztowym*”, Prezes Urzędu uznał, że jest on tożsamy z klauzulą niedozwoloną wpisaną pod pozycją 1954 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W wyroku z dnia 24 lutego 2010 r. (sygn.: XVII AmC 787/09) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał bowiem za niedozwolone postanowienie umowne zapis, który następnie został wpisany pod pozycją 1954 do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o następującej treści: „*Pisemne zawiadomienie o dokonanych zmianach wraz z podaniem dnia ich wejścia w życie uważa się za doręczone po upływie 14 dni od daty wysłania na ostatni podany przez Klienta adres do korespondencji*”.

W powołanym wyroku Sąd stwierdził, iż cytowane wyżej postanowienie daje pozwanemu uprawnienie do jednostronnej oceny doręczenia korespondencji konsumentom. Nie jest ono zatem zgodne z art.61 § 1 *Kodeksu cywilnego*, w myśl którego: „*oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwili, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie takiego oświadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej*”. Stosownie do stanowiska przedstawionego przez SOKiK, ocena prawidłowości oświadczeń woli złożonych w powyższy sposób stanowi wyłącznie uprawnienie sądu, natomiast w zakwestionowanym przez Sąd postanowieniu takie uprawnienie przyznał sobie pozwany. Zdaniem Sądu, takie ukształtowanie treści postanowienia umownego jest rażąco sprzeczne z obowiązującymi przepisami i nieuczciwe w stosunku do konsumentów, gdyż bazuje na ich niskiej znajomości przepisów prawa. W treści uzasadnienia powoływanego wyroku

SOKiK podniósł również, że zakwestionowana klauzula może ponadto spowodować, iż konsument nawet czasowo nieobecny pod wskazanym adresem, może nie mieć świadomości treści adresowanej do niego korespondencji.

Reasumując SOKiK stwierdził, że zakwestionowana przez niego klauzula, jako wprowadzająca w błąd co do przysługujących konsumentom uprawnień, wywołuje błędne przekonanie konsumentów w tym zakresie, a wykorzystując ich niewiedzę narusza dobre obyczaje i w sposób sprzeczny z nimi kształtuje prawa i obowiązki konsumentów. Ponadto, zdaniem Sądu, postanowienie w takim kształcie godzi również w równowagę kontraktową, powodując przewagę po stronie pozwanego, czym rażąco narusza interesy konsumentów. Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż przedmiotowe postanowienie jest niedozwolone w myśl przepisu art. 385¹ § 1 *Kodeksu cywilnego*.

Uwzględniając całość przedstawionych powyżej wywodów i argumentacji SOKiK, Prezes Urzędu uznał oba cytowane wyżej zapisy za tożsame, czego nie wykluczają odmienności wynikające z różnic w sformułowaniach i użytych zwrotach porównywanych klauzul. Zauważyć należy przede wszystkim, że oba cytowane wyżej postanowienia dają stosującym je bankom uprawnienie do jednostronnej oceny skuteczności doręczenia konsumentom korespondencji, wbrew powszechnie obowiązującym przepisom art. 61 § 1 *K.c.*, co stanowi jednocześnie wyłączenie uprawnień sądu w tym zakresie. Obie porównywane klauzule mogą ponadto – jak słusznie podniósł Sąd - spowodować, iż konsument nawet czasowo nieobecny pod wskazanym adresem może nie mieć świadomości treści adresowanej do niego korespondencji. Tym samym obie analizowane klauzule - wprowadzając w błąd co do przysługujących konsumentom uprawnień i wykorzystując ich niewiedzę w tym zakresie, a jednocześnie przewagę kontraktową Przedsiębiorcy – naruszają przepis art. 385¹ § 1 *K.c.* Niezależnie od powyższego podkreślić należy również, iż zarówno Przedsiębiorca, któremu został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorca, który stosował w swoim wzorcu umowy postanowienia uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroku SOKiK, prowadzą działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług bankowych.

Uwzględniając wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski należy uznać, iż kwestionowane w niniejszej decyzji przez Prezesa Urzędu postanowienia § 45 ust. 2 oraz § 51 *Ogólnych warunków*, stosowane przez Przedsiębiorcę, są tożsame z porównywanymi klauzulami, uznanymi za niedozwolone na podstawie wyroków SOKiK. Tym samym wykazano, iż spełniona została przesłanka bezprawności działania Przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Przepisy *ustawy o ochronie (...)* nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Uregulowanie art. 24 ust. 3 tej *ustawy* stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest

ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości, przesądza o naruszeniu zbiorowych interesów. Powyższe stanowisko jest trwale ugruntowane w orzecznictwie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (por.: wyroki SOKiK z dnia 4 lipca 2001 r., sygn.: XVII Ama 108/00 oraz z dnia 23 lutego 2002 r., sygn.: XVII Ama 133/2001).

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn.: I CKN 504/01) stwierdził, że *„nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”*.

Stosowany przez Przedsiębiorcę wzorec umowy pod nazwą *„Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych”* wykorzystywany jest w ramach stosunków prawnych nawiązanych z klientami, zainteresowanymi otwarciem i prowadzeniem przez Przedsiębiorcę tego typu rachunków. Stroną takich umów mogli być zarówno dotychczasowi klienci Przedsiębiorcy, jak również wszyscy potencjalni jego klienci. Zatem krąg adresatów przedmiotowych *Ogólnych warunków* nie był z góry określony. Biorąc natomiast pod uwagę fakt, że klienci Przedsiębiorcy nie mają wpływu na zapisy stosowanych w kontaktach z nimi *Ogólnych warunków*, gdyż nie są one z nimi indywidualnie negocjowane, uznać należy, że wszelkie zawarte w nich bezprawne zapisy godzą w interesy ekonomiczne lub prawne konsumentów.

Mając powyższe na uwadze należy przyjąć, że obie przesłanki niezbędne dla stwierdzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostały w niniejszej sprawie spełnione.

Uwzględniając zatem opisane i przeanalizowane powyżej warunki faktyczne i prawne, Prezes Urzędu uznał, że działania Przedsiębiorcy zakwalifikować należy jako praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)*.

Z ustaleń dokonanych w niniejszej decyzji wynika, że Przedsiębiorca zaprzestał stosowania kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień, poprzez usunięcie zapisu § 51 *Ogólnych warunków* oraz zmianę treści § 45 ust. 2 *Ogólnych warunków* w ten sposób, że wprowadził w jego miejsce postanowienia zgodne z obowiązującymi normami prawnymi. Należy przyjąć, że zmodyfikowane w ten sposób postanowienia *Ogólnych warunków* zostały wprowadzony do obrotu prawnego w dniu 3 listopada 2010 r. W tym dniu bowiem Przedsiębiorca podjął pierwsze działania zmierzające do wprowadzenia nowych postanowień *Ogólnych warunków* – zmodyfikowanych zgodnie z obowiązującym prawem – do umów zawieranych z konsumentami. A mianowicie działania te polegały na wprowadzeniu w życie Zarządzenia Prezesa Zarządu Banku Nr A/106/2010 *„Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S.A. rachunków wkładów oszczędnościowych”*, a tym samym rozpoczęciu stosowania w obrocie konsumenckim zmodyfikowanych *Ogólnych warunków*.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż w dniu 3 listopada 2010 r. nastąpiło zaniechanie stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)*, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 tej *ustawy*. W takim przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (art. 27 ust. 2 *ustawy*), przy czym ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki spoczywa na przedsiębiorcy (art. 27 ust. 3 *ustawy*).

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)* oraz przesłanek wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania, wskazanych w art. 27 ust. 1 i ust. 2 tej *ustawy*, **Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.**

W przypadku wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania – w myśl uregulowania art. 27 ust. 4 *ustawy o ochronie (...)* - stosuje się odpowiednio przepis art. 26 ust. 2 tej *ustawy*. Na podstawie tego ostatniego przepisu, Prezes Urzędu może w decyzji określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za zasadne nałożenie na Przedsiębiorcę obowiązku doręczenia konsumentom, z którymi umowy zawarte zostały w oparciu o obowiązujący do dnia 3 listopada 2010 r. wzorzec umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”, zawierający niedozwolone postanowienia umowne, zmienionego wzorca, uwzględniającego zastrzeżenia Prezesa Urzędu wskazane w punkcie I. sentencji decyzji, w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Należy zaznaczyć, że bezprawna praktyka Przedsiębiorcy - wskazana w niniejszej decyzji - została już zaniechana, co ustalono w toku przeprowadzonego postępowania. Jednakże Przedsiębiorca nie dokonała jeszcze zmiany dotychczas zawartych – w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*” - umów z konsumentami. Powyższa sytuacja może prowadzić do swoistego usankcjonowania nierównoprawnego traktowania konsumentów, z którymi zawarto umowy na nowych i starych zasadach. Pozostawienie tym konsumentom, z którymi wcześniej Przedsiębiorca zawarł umowy na starych zasadach, a które nie zostały zmodyfikowane, jako jedynej możliwości dochodzenia swych praw na drodze cywilnoprawnej, czyniłoby ochronę, jaką zapewnia *ustawa o ochronie (...)* iluzoryczną. Prowadziłoby to do zniweczenia funkcji, jaką mają do spełnienia zawarte w tej ustawie uregulowania.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia realizacji celu *ustawy o ochronie (...)*, wskazanego w jej art. 1 ust. 1, którym jest m.in. podejmowanie w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz celem zapobieżenia nierównoprawnego traktowania konsumentów, Prezes Urzędu uznał za zasadne nakazanie Przedsiębiorcy doręczenia konsumentom, z którymi umowy zawarte zostały w oparciu o obowiązujący do dnia 3 listopada 2010 r. wzorzec umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”, zawierający niedozwolone postanowienia umowne, zmienionego wzorca, uwzględniającego zastrzeżenia Prezesa Urzędu wskazane w punkcie I. sentencji decyzji.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski oraz dowody na ich poparcie, **Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie II sentencji niniejszej decyzji.**

Kara za naruszenie przepisów ustawy o ochronie (...)

Stosownie do treści art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)* - „Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24”.

Jak z powyższego przepisu wynika, *ustawa o ochronie (...)* wprowadziła zasadę fakultatywności kar nakładanych przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia wskazanego w nim zakazu. A zatem w przypadku stwierdzenia jego naruszenia przez przedsiębiorcę Prezes Urzędu może nałożyć na niego karę pieniężną.

W niniejszej sprawie zostało udowodnione, iż doszło do naruszenia przez Przedsiębiorcę - określonego w art. 24 *ustawy o ochronie (...)* - zakazu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w sposób wskazany w pkt I sentencji decyzji. Przy czym charakter i uciążliwość tego naruszenia uzasadniają nałożenie na Przedsiębiorcę kary pieniężnej.

Podkreślenia wymaga, że naruszenie przez przedsiębiorców przepisów *ustawy o ochronie (...)* może nastąpić zarówno umyślnie (tj. wówczas, gdy dopuszczający się naruszenia miał taki zamiar), jak też i nieumyślnie (tj. wtedy, gdy przedsiębiorca nie miał na celu podejmowania działań sprzecznych z przepisami tej *ustawy*). Natomiast kara pieniężna - zgodnie z cytowanym wyżej przepisem art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)* - może zostać nałożona także w przypadku, gdy przedsiębiorca „choćby nieumyślnie” dopuścił się określonego jej przepisami zakazanego działania. Oznacza to, że kara pieniężna może być nałożona nawet wówczas, gdy po stronie przedsiębiorcy nie będzie występował wspomniany element umyślności.

Nakładając karę pieniężną, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt. 4 *ustawy o ochronie (...)* Prezes Urzędu wziął pod uwagę konieczność ustalenia, czy określone w tym przepisie naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Z tego względu, Prezes Urzędu ocenił całokształt okoliczności sprawy, które wskazywać mogą na nieumyślny charakter naruszenia przez Przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu, opisane w niniejszej decyzji działania - podejmowane przez Przedsiębiorcę w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej - powinny być mu się kojarzyć z nieuchronnością naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Należy jednak przyznać, że w zgromadzonym materiale dowodowym nie ma jednoznacznych dowodów wyraźnej intencji Przedsiębiorcy naruszenia tych interesów. Zebrane w trakcie niniejszego postępowania informacje mogą zatem wskazywać na wspomniane wyżej nieumyślne działanie Przedsiębiorcy. Pomimo tego – jak już wcześniej sygnalizowano - samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki daje podstawę do nałożenia na Przedsiębiorcę kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)*.

Art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)* przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. *Ustawa* nie przesądza w sposób jednoznaczny o wysokości kary nakładanej przez Prezesa Urzędu, który decyduje o tym samodzielnie w odniesieniu do każdego konkretnego przypadku, kierując się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną (czyli dyscyplinującą). Niemniej jednak przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych,

o których mowa w art. 106 - 108 *ustawy o ochronie (...)*, Prezes Urzędu powinien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów *ustawy*, a także uprzednie naruszenie tych przepisów (tak: art. 111 *ustawy o ochronie (...)*).

W punkcie I. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)*, co daje podstawy do nałożenia na niego kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 tej *ustawy*. Przy ustalaniu kary pieniężnej Prezes Urzędu przyjął za podstawę obliczeń kwotę odpowiadającą wysokości przychodów, osiągniętych przez Przedsiębiorcę w roku 2009. Wynosi ona 9.966.749.000 zł.

Stosownie do treści przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)*, maksymalna kara nakładana na przedsiębiorcę może stanowić 10 % jego przychodów, co w niniejszej sprawie daje kwotę 996.674.900 zł (10 % z 9.966.749.000 zł przychodów Przedsiębiorcy).

Ustalenie wysokości kary w analizowanej sprawie ma charakter wieloetapowy, co spowodowane jest zaistnieniem licznych okoliczności mających wpływ na tę wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych wyliczeń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wymiar kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

W powyższym kontekście wzięto pod uwagę, iż naruszenie przez Przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów polega na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych, wpisanych do publicznie i powszechnie dostępnego rejestru niedozwolonych postanowień umownych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Podkreślenia wymaga, że praktyka ta była stosowana przez Przedsiębiorcę przez krótki okres czasu, tj. od daty dokonania wpisów w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych odpowiednio pod pozycjami 1954 (dnia 25 maja 2010 r.) i 1962 (dnia 7 czerwca 2010 r.) do chwili jej zaniechanie z dniem 3 listopada 2010 r., a więc zaledwie około 5 miesięcy. Prezes Urzędu zważył również, że w wyniku analizowanego zachowania Przedsiębiorcy pozycja kontraktowa konsumentów została osłabiona, jednakże wpływ, jaki na uprawnienia konsumentów miały poszczególne klauzule abyzywne należało przeanalizować oddzielnie dla każdego zakwestionowanego postanowienia.

Pierwsze z tych postanowień, to klauzula powołana w punkcie I.1) sentencji niniejszej decyzji. Przedmiotowy zapis ogranicza odpowiedzialność Przedsiębiorcy względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, polegające na przekroczeniu terminu realizacji dyspozycji posiadaczowi rachunku, przewidując jedynie prawo żądania odsetek ustawowych za każdy dzień zwłoki, niezależnie od wysokości faktycznie poniesionej przez konsumenta szkody. Postanowienie to należy zakwalifikować jako zapis o stosunkowo niewielkiej szkodliwości, którego zastosowanie może doprowadzić do dezinformacji konsumenta co do przysługujących mu uprawnień w zakresie możliwości dochodzenia od Przedsiębiorcy odszkodowania uzupełniającego, ponad wyliczone odsetki ustawowe, do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody. Uwzględnić należy jednocześnie, że stosowanie tego zapisu mogło rodzić zagrożenie dla wszystkich konsumentów, związanych postanowieniami *Ogólnych warunków*, lecz jedynie w nielicznych przypadkach mogły one znaleźć faktyczne zastosowanie.

Drugie z kolei postanowienie, to zapis wskazany w punkcie I.2) sentencji niniejszej decyzji. Przywołana klauzula reguluje zagadnienie, które mogło w rzeczywistości odnosić się do wszystkich konsumentów, związanych *Ogólnymi warunkami*. Przyznaje ona

bowiem Przedsiębiorcy uprawnienie do jednostronnej oceny skuteczności doręczenia konsumentom korespondencji, wbrew powszechnie obowiązującym przepisom art. 61 § 1 *K.c.*, co stanowi jednocześnie wyłączenie uprawnień sądu w tym zakresie. Postanowienie w kwestionowanym kształcie spowodować mogło również, iż konsument nawet czasowo nieobecny pod wskazanym adresem mógł nie mieć świadomości treści adresowanej do niego korespondencji. Mając powyższe na uwadze, wskazane postanowienie należało zaklasyfikować, jako zapis o stosunkowo dużej szkodliwości dla konsumentów. Niemniej jednak uwzględnić należy również, że jego stosowanie, chociaż rodziło zagrożenie dla wszystkich konsumentów związanych postanowieniami *Ogólnych warunków*, lecz jedynie w nielicznych przypadkach mogło ono znaleźć faktyczne zastosowanie.

Należy zauważyć w tym miejscu, że rozważane w niniejszej decyzji zachowania Przedsiębiorcy ujawniały się na rynku, na którym mamy do czynienia z wielością podmiotów oferujących swoje usługi (tu: usługi bankowe), co powodowało, że konsumenci mieli znaczną swobodę przy wyborze kontrahenta i oferty. A zatem biorąc pod uwagę właśnie możliwość wyboru oferty innego przedsiębiorcy – innego banku, stopień zagrożenia rozważanymi praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów należało ocenić jako względnie umiarkowany, zwłaszcza, że – jak podniesiono powyżej – były one stosowane przez krótki okres czasu.

Ostatecznie podsumowanie wagi stwierdzonych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów pozwoliło Prezesowi Urzędu na ustalenie, iż łącznie waga naruszeń, stosowanych przez Przedsiębiorcę w przedmiotowej sprawie, kształtuje się na poziomie 0,05 % przychodów osiągniętych przez niego w roku 2009. Uzyskana w ten sposób wielkości wynosi: 4.983.375 zł.

Dokonując określenia wymiaru kary pieniężnej nakładanej na Przedsiębiorcę przeprowadzono również ustalenia, czy w postępowaniu zaistniały okoliczności łagodzące lub obciążające, które mogą mieć wpływ na jej wysokość. Prezes Urzędu ustalając okoliczności łagodzące i obciążające, związane ze stosowaniem przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, miał na uwadze całokształt zebranego w postępowaniu materiału dowodowego oraz postawę Przedsiębiorcy. Okoliczności te – w przypadku ich stwierdzenia – mogłyby mieć wpływ na procentowe zmniejszenie lub zwiększenie kwoty bazowej, będącej podstawą wymierzenia kary.

Kierując się taką oceną Prezes Urzędu stwierdził, że okolicznością łagodzącą, która wystąpiła w niniejszej sprawie jest zaniechanie przez Przedsiębiorcę stosowania praktyki zdefiniowanej w punkcie I. sentencji decyzji, niezwłocznie po wszczęciu postępowania. Postępowanie w tej sprawie zostało bowiem wszczęte w dniu 15 października 2010 r., natomiast Przedsiębiorca podjął właściwe działania już w dniu 3 listopada 2010 r., doprowadzając do zaniechania zarzucanych mu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ponadto Przedsiębiorca aktywnie współdziałał z Prezesem Urzędu w trakcie postępowania poprzedzającego wydanie niniejszej decyzji, w bardzo dużym stopniu przyczyniając się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia tego postępowania i wydania decyzji.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę również niski stopień zawinienia związany ze stosowanymi przez Przedsiębiorcę praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów. Z wyjaśnień Przedsiębiorcy wynika bowiem, że ostatnie dokonane przez niego zmiany *Ogólnych warunków* miały miejsce w marcu 2010 r., a więc tuż przed wpisaniem do rejestru (w maju i czerwcu 2010 r.) niedozwolonych postanowień umownych, będących podstawą uznania tych praktyk za zakazane. Jednocześnie postępowanie w niniejszej sprawie

zostało wszczęte w październiku 2010 r., czyli w niewielkim odstępie czasu od dokonania rzeczonych wpisów w ww. rejestrze. Tym samym Przedsiębiorca miał stosunkowo niewiele czasu na dokonanie odpowiednich korekt i modyfikacji *Ogólnych warunków*.

Suma wszystkich trzech wskazanych wyżej okoliczności łagodzących pozwala, w ocenie Prezesa Urzędu, na obniżenie kwoty bazowej kary o 80 %.

Dokonując ustalenia wymiaru kary pieniężnej nakładanej na Przedsiębiorcę Prezes Urzędu zobowiązany był również uwzględnić okoliczności obciążające, które mają wpływ na procentowe zwiększenie kwoty bazowej. Za okoliczność obciążającą uznano ogólnopolski zasięg naruszenia, będącego przedmiotem oceny niniejszej decyzji. Przedsiębiorca działa bowiem – za pośrednictwem swoich oddziałów, filii i punktów obsługi klienta – na obszarze całego kraju, stosując we wszystkich swoich jednostkach organizacyjnych jednolity wzorzec umowy pod nazwą „*Ogólne warunki otwierania i prowadzenia przez Bank Polska Kasa Opieki S. A. rachunków wkładów oszczędnościowych*”, zawierający postanowienie kwestionowane niniejszą decyzją. W ocenie Prezesa Urzędu, powyższa okoliczność uzasadnia zwiększenie kwoty bazowej kary o 20%.

Dokonując ostatecznego zsumowania wszystkich opisanych wyżej okoliczności łagodzących i obciążających należy przyjąć, że uzasadnione jest obniżenie kary pieniężnej - nakładanej na Przedsiębiorcę za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w punkcie I sentencji niniejszej decyzji - o 60 % kwoty bazowej. Obliczona w ten sposób kara pieniężna z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)* wynosi zatem 1.993.350 zł (słownie: milion dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy tysiące trzysta pięćdziesiąt złotych), co stanowi 0,02 % przychodu Przedsiębiorcy oraz 0,2 % maksymalnego wymiaru kary.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorców, którzy dopuścili się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianych zachowań. Decydując o nałożeniu kary pieniężnej i jej wysokości wzięto pod uwagę wszystkie wyżej opisane okoliczności. Orzeczona kara powinna również stanowić dolegliwość dla strony niniejszego postępowania, tak, aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. Z drugiej strony należy też podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanej sankcji oraz wyrazić nadzieję, że odniesie ona spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W świetle powyższych ustaleń i wywodów, za praktykę Przedsiębiorcy naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu 2 niedozwolonych postanowień umownych wpisanych do rejestru takich postanowień, nałożono na Przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 1.993.350 zł (słownie: milion dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy tysiące trzysta pięćdziesiąt złotych).

Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla strony niniejszego postępowania. Kara taka powinna jednak spełnić również funkcję prewencyjną i wychowawczą, tak, aby zapobiec w przyszłości naruszeniom przepisów *ustawy o ochronie (...)*.

W ocenie Prezesa Urzędu, wymierzona kara pieniężna w ostatecznej wysokości wynoszącej 0,02 % przychodów uzyskanych przez Przedsiębiorcę w roku 2009 i stanowiąca 0,2 % maksymalnego wymiaru kary - przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)* - jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów tej *ustawy* i współmierna do możliwości finansowych Przedsiębiorcy.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski, **Prezes Urzędu orzekł, jak w punkcie III sentencji niniejszej decyzji.**

Koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 *ustawy o ochronie (...)* – „Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie”. Natomiast w myśl art. 77 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* – „jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania”.

Podobnie w treści przepisu art. 264 § 1 *Kodeksu postępowania administracyjnego* wprowadzono wymóg, zgodnie z którym „jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia”. Natomiast stosownie do dyspozycji przepisu art. 263 § 1 - „do kosztów postępowania zalicza się (...) również koszty doręczenia stronom pism urzędowych”.

Postępowanie w sprawie stosowania przez Przedsiębiorcę - Bank Polska Kasa Opieki S. A. z siedzibą w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu - w punkcie I sentencji decyzji - stwierdził naruszenie przepisów *ustawy o ochronie (...)*.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną - Przedsiębiorcą.

W związku z powyższym postanowiono obciążyć Przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 25 zł (słownie: dwadzieścia pięć złotych).

Mając powyższe na uwadze **Prezes Urzędu orzekł, jak w punkcie IV sentencji niniejszej decyzji.**

Zgodnie treścią art. 112 ust. 3 *ustawy o ochronie (...)*, określoną wyżej karę pieniężną należy uiszczyć, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

NBP O/O Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Koszty niniejszego postępowania Przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na to samo konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 479²⁸ § 2 *K.p.c.* - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach, zawartego w punkcie IV sentencji niniejszej decyzji - stosownie do treści art. 81 ust. 5 *ustawy o ochronie (...)* w związku z 479³² *K.p.c.* oraz art. 264 § 2 *K.p.a.* w związku z art. 83 *ustawy o ochronie (...)* - przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia tej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie.

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Dyrektor Delegatury w Krakowie
Leszek Piekarz

Otrzymują:

1. Bank Polska Kasa Opieki S. A., ul. Grzybowska 53/57, 00 - 950 Warszawa, skrytka pocztowa 1008,
2. RKR a/a.